

Rogosi mõisas arutleti Kalle Jõgeva (vasakul) juhtimisel projektist saadud kogemuste üle.

Leivategu on nagu projektitegu, veendusid osalejad.

Balti lairibaprojekt kattis kogu Võrumaa Internetiga

TUNAMULLU ALANUD VÕRUMAA INTERNETISEERIMISE JA E-TEENUSTE ARENDAMISE PROJEKT ON EDUKALT LÕPUSIRGEL.

“See projekt hakkas juhtkomitees otsustamisel silma, kuna kiire Internet on niivõrd oluline,” ütles Kadri Jushkin siseministeriumist. “Eeskujulik projekt, selliseid võiks olla rohkem!”

“Suurim kasu on selles, et rääkimise asemel tehti midagi konkreetset, selleks et maal oleks hea elada,” lausus Võru maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Anti Allas.

Projekti käigus kaeti terve Võrumaa WIMAXi Interneti-võrguga, Võru linna paigaldati 2 km valguskaablit, mille tulemusel tõusis ametiasutustes ja koolides andmesidekiirus vähemalt 10 korda. Lõuna-Eesti Haigla sai digiröntgeni ja Võrumaa kutsehariduskeskus videokonverentsisüsteemi. Aga see on vaid üks osa tulemustest.

Tegu on väga suure projektiga, mille ingliskeelne nimetus on Baltic Rural Broadband ja mis hõlmas üheksat Läänemere-äärset riiki ning kokku 27 partnerit. Juhtpartner oli Saksamaal Osterholz-Scharmbeckis, Eestist osales Võru maakond. Projekti eesmärk oli arendada rahvusvahelist koostööd ja toetada maapiirkonna infotehnoloogilist arengut. Iga osaline arendas oma piirkonnas olulist valdkonda ja uuris sarnaste probleemide lahendusi partnerite juures.

Kogu projekti eelarve oli 3,4 miljonit eurot. Võrumaa osa moodustas 500 000 eurot ehk 7,8 miljonit krooni. “See on meeletult suur summa,” lausus projekti ekspert ja maavalitsuse registreeritud osakonna juhataja Kalle Jõgeva, tuues võrdluseks Võru maavalitsuse IT aastase eelarve, mis on ca 400 000 krooni. Kogumaksumusest 75% kattis Läänemere piirkonna Interreg III B programm, 10% siseministerium ja 15% Võrumaa partnerid.

Võru maavalitsus tegutses kohaliku juhtpartnerina, kaasates ka Võru linnavalitsuse, Võrumaa kutsehariduskeskuse ja

Võrumaa omavalitsuste liidu. Koostööd tehti nii e-riigi, e-õppe kui ka e-tervishoiu alal.

Lõuna-Eesti Haigla peaarst Rein Kermes rääkis, et haigla sai digiröntgeni, mida ei oleks omavahenditega suutnud soetada. Nüüd jääb ära röntgenipiltide filmile tegemine ja nende ilmutamise vaev. Kui patsient läheb näiteks Tartusse või Tallinna arsti juurde, ei pea ta röntgenipilti kaasa võtma, sest sealne tohter pääseb Interneti kaudu pilte nägema.

Projekti tulemusel sai Interneti-ühenduse mitusada majapidamist. Kalle Jõgeva sõnul on nüüd kõigil, kes väga tahavad, võimalik Internet saada, sest terve Võrumaa on Interneti-võrguga kaetud. Tõsi, paksu metsa sees või küngaste vahel ei pruugi levi olla ja neis kohtades on vaja ca 10 000 kroonist investeeringut. “Kui tahad Interneti väga, siis ei ole see summa enam ületatavaks takistuseks,” lisas Jõgeva.

Ja Interneti-kasutajate arv kasvab jõudsalt. Arvutikoolitustele läksid lausa 70–80aastased inimesed ja olid väga pahased, kui eakate jõulupeo aeg lepitati kokku koolitusega samale ajale.

RUUSMÄEL TÕMMATI OTSAD KOKKU

Eelmisel kolmapäeval peeti Ruusmäel Rogosi mõisas projekti lõpukonverents, kus vaagiti tehtut. Kõik ei ole läinud siiski libedalt. Algselt kaheaastane projekt venis nelja-aastaseks. “Kaugelt vaadates tundus projekti planeerimine pikk, aga suuremate projektide puhul võtabki vist algul paigalt minema saamine aega,” lausus Margus Kreinin Riigi Infosüsteemide Arenduskeskusest, kes juhtis üleriiklikku internetiseerimisprojekti Külatee III. Nelja aasta jooksul jõudis ka pea kogu algne projektigrupi koosseis vahetuda, aga inimeste lahkudes läks nendega koos ka hulk teadmisi ja kogemusi. Prob-

leeme oli ka finantseerimisega. “Toetust hakatakse välja maksuma siis, kui kõik partnerid on oma töödega ühele poole saanud,” selgitas Jõgeva. “Ikka juhtub, et mõnel partneril, eriti kui neid on nii palju, tekib mingil põhjusel viivitus ja seetõttu laekub raha ka teistele hiljem.” Kuna summa oli väga suur, oli projekti elluviimiseks vajamineva raha leidmine keeruline. Pärast aastast kaalumist töötas rahandusministerium välja sildfinantseerimise süsteemi, mis on selliste projektide puhul vägagi sobiv lahendus ja mida saavad nüüd kasutada ka teised riigiasutused.

Kalle Jõgeva arvates võiks erijuhtude käsitlemine väikses Eesti riigis Eesti bürokraatiasinast lühemate tähtaegadega läbi joosta. Siis oleks kergem projekte teha. “Mind häirib väga eurobürokraatia, seda tuleks hakata vähendama,” lausus Anti Allas.

Kadri Jushkin siseministeriumi Euroopa territoriaalse koostöö büroost ütles, et eurobürokraatiast räägitakse palju, aga alati tuleks meeles pidada, et euroraha ei ole inimese isiklik raha, mille puhul saab selle kasutamise kohta teha omad reeglid.

Kuna see on kellegi teise raha, siis teeb reeglid keegi teine, antud juhul Euroopa Komisjon. “Arvan, et riik peaks senisest rohkem Eesti kasusaajaid nõustama ja reegleid selgitama, pigem on tänaseni suurem osa energiast kulunud reeglite väljatöötamisele,” lisas ta.

VÄÄRTUSLIK PROJEKTJUHTIMISKOGEMUS

“Maaelanikud on alati nutikad olnud,” sõnas Vastseliina vallavanem Raul Tohv. “Neis kohalikes omavalitsustes, kus projektijuhtimise kogemused on kohapeal olemas, liiguvad asjad rohkem edasi.”

Anti Allas tuletas meelde, et lisaks rahale pannakse projektidesse ka väga

palju vaimset energiat. Seetõttu tuleks projektidega tegelevatele inimestele luua vaba tegutsemiskeskond ja kui vaja, lasta neil välismaal käia. “Näiteks selle projekti käimasamiseks tuli palju pinni- viina ära juua,” ütles ta paljutähenduslikult. Ka juhtpartneri esindaja Ekkehardt Rohkohl kinnitas, et sellise projekti juures on kõige tähtsam partneritevaheline koostöö ja selleks on vaja tagada piisav reiseelarve.

“Ministeriumi töötajatest ei sooviks tõenäoliselt keegi vabatahtlikult Interregi projektjuhina töötada, sest see on väga suur töö,” tunnistas Kadri Jushkin.

Mida sai sellest projektist kõrva taha panna? “Ära unusta maailmas ringi vaadata – ainult oma naba imetlemisega kaugelt ei jõua!” võttis Kalle Jõgeva asja paari sõnaga kokku ja selgitas seejärel lühemalt.

“Näiteks Leedus on riigi ja ELi toel valmimas ligi 3000 km valguskaabliine just maapiirkonna jaoks. Nii luuakse aastakümneid kestev põhivõrk.”

Selle töökindlusest ja kiirustest võime meie oma kodukootud WiFide ja isegi professionaalsete raadiolinkide puhul ainult unistada.”

Teiseks arvab ta, et igal juhul tuleb EList taotleda suuri summasid, sest bürokraatias ei ole vahet, kas taotleda 50 000 või 500 000 eurot. Tasub mõelda suurelt. Kinnitust leidis ka see, et mida rohkem on partnereid, seda keerulisem on koostööd korraldada.

Projekt oli ka kõva inglise keele kool. Kuigi ühelgi partneril ei olnud inglise keel emakeel, oli töökeeleks just see. “Üks asi on kuulda, kuidas asjad käivad, aga teine asi on seda oma silmaga näha ja mastaape tunnetada,” lausus Jõgeva välislähetustes nähtu kohta. Ja julgustas kõhklejaid hõlpsalt sarvist haarama ning projekte tegema hakkama.

HELE SONNE

BALTI LAIRIBAPROJEKTI TULEMUSED:

- WIMAX-tehnoloogial põhinev kogu Võru maakonda kattev Interneti-ühendus;
- võimaluse loomine alternatiivse Interneti-teenuse pakkuja kasutamiseks, mille käigus rajati fiiberoptilisel kaabli ja raadiolinkidel põhinev ühendus Võru gümnaasiumide, keskraamatukogu, kultuurimaja, Lõuna-Eesti Haigla, linna- ja maavalitsuse vahel;
- erilahendused rasketes levitingimustes paiknevatele klientidele,
- e-õppe tehniline korraldamine ja juurutamine Võrumaa kutsehariduskeskuses;
- videokonverentsisüsteemi paigaldamine Võrumaa kutsehariduskeskuses;
- radioloogilise infosüsteemi paigaldamine Lõuna-Eesti Haiglasse;
- parem ligipääs avaliku sektori dokumentidele läbi dokumendihaldusprogrammi Amphora arendamise maavalitsuses ja omavalitsustes;
- Võrumaa raamatukogutöötajate e-teenuste ja e-kooli alane koolitus;
- uurimus avatud Interneti-punktide kasutamise ja Interneti kvaliteedi kohta maapiirkondades.

RASKUSED:

- ELi tasemel: vähene paindlikkus ning pikad auditeerimisprotsessid.
- Riiklikul tasemel: ebapiisav suhtlus eri tasemetel, vähene info teiste projektide ning kogemuste kohta, probleemid partneri staatusest tingituna (maavalitsusel finantsilist laadi).
- Maakondlikul tasemel: olemasolevate asjatundjate suur töökoormus, lühiajaliseks palkamiseks vabade spetsialistide puudumine “allpool Tartu joont”, vähene sisuline suhtlus eri sihtgruppide vahel.
- Projekti tasemel: partneritevaheline suhtlus, suur partnerite arv.

SOOVIKUD:

- Tegevused. Jälgi, et projekti tegevused sobitaksid kontekstiga (riiklikud prioriteedid ja projektid, strateegiad, turg, teenused).
- Partnerid. Kaasa kõik asjatundjad kohalikul partnerid osustuse tegemise ning tegevuste läbiviimise protsessi.
- Suhtlemine. Teavita oma organisatsiooni, projekti rahastajaid, partnereid ja meediat projekti arengust regulaarselt.
- Tööta välja meediaplaan, kuidas laiendada publikut projektist informeerida.
- Aruanded. Osale aruannete koostamise koolitustel, informeer ennast võimalikult varakult auditeerimise reeglitega nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil. Eriti oluline on välja selgitada auditeerimiseks kuluv aeg.

VÕTMETEGURID INTERREGI PROJEKTIDE EDUKAKS ELLUVIIMISEKS:

- Projekti peaksid ellu viima isikud, kellel on piisav tehniline taust ja teadmised iga taotluse spetsiifilisest taustast.
- Äärealadel elluviidavad projektid peavad katma laiapõhjalise teemaderingi, mis aitaks kaasa kohalike probleemide lahendamisele.
- Partnerluse kvaliteet on tähtsam kui kvantiteet.

Kasutatud uuringu “Interreg-projektide kogemused äärealadel” tulemusi, mis viidi läbi projekti Interact raames.